

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12 — pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SANDOR.

Báró Vay László egyházkerületi főgondnok megnyitó beszéde

az 1943 november 24-i egyházkerületi
közgyűlésen

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Ma, amikor a világháború ötödik esztendejében élünk, természetes, hogy sem az ország helyzetét, sem egyházunk helyzetét, de saját személyünkét sem tudjuk függetleníteni a követendő magatartás és a reánkharuló feladatok tekintetében ennek a roppant világégésnek a küzdelmeitől, amelyben élünk és amelynek eldurvulása és könyörtelensége még mindig nem érte el tetőpontját.

Mi, akik a kis nemzetek sorában foglalunk helyet, természetesen nem lehetünk döntő tényezői ennek a harcnak és ha akartuk volna, sem tudtuk volna — fejünket a homokba dugva — magunkat — egy semleges magasságból tekintve le a világra — függetleníteni a körülöttünk dübörgő eseményeknek hatása alól. Nekünk az ősi magyar kardhoz hozzá kellett nyúlnunk ebben a háborúban, mert voltak és vannak sebeink Trianon óta, amelyeket magunknak kell begyógyítanunk. Mi ezzel a karddal soha sem támadtunk meg senkit, de ha minket megtámadtak és ősi földünket veszélyeztetve láttuk, a védekezés jogáról soha le nem mondtunk. Nekünk földrajzi fekvésünkkel és Európának ezen a pontján egy ezredév óta betöltött hivatásunknál fogva kellett állanunk minden körülmények között és ma is helyt kell állanunk, ha a magyar érdek ezt így kívánja, hogy el ne pusztuljunk, hogy fennmaradhassunk ennek a világégésnek a lecsillapulta után is.

Nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk el, hogy ebben a tekintetben a magyar nemzet, mint mindenkor a történelem folyamán, úgy ezúttal is megtette a kötelességét. Meghoztuk az áldozatokat vérben, anyagban és munkában egyaránt, de rendüellenül fogunk kitartani igaz ügyünk tudatában lelkierőnk birtokában is. Ha tehát nem is voltunk felidézői ennek a körülöttünk dúló harcnak, ha nem is tápláltunk ellenséges indulatokat békeességben élő nemzetekkel szemben, mégis minden pillanatban fegyverrel a kézben kell készületben állanunk. Ezt követeli tőlünk jelenünk, becsületben eltöltött multunk, élni akarásunk és jövőnk jobbrafordulása iránt táplált reménységünk.

Az a megsemmisítő és elfajult harc azonban, amely a világ nagy nemzetei között körülöttünk tombol a hatalomért, nemzeti életterek biztosításáért, szembeállítja egymással nemcsak a keresztyén Európát az istentelenség pusztító erejével, hanem szembeállítja a Krisztust követő keresztyén embert is a bolsevizmus oldalán harcoló keresztyén emberrel. Azt látjuk magunk körül, hogy azok, akik a tengerentúlról áramló éter hullámain keresztül az emberiség háború utáni békés és boldog együttélésének igérvényeit sugározták világszerte, olyan gyilkos fegyvereknek az alkalmazásától sem riadnak vissza, amelyek nem katonai célpontoknak a megsemmisítésére, nem hadműveleti eredményekre, hanem egyenesen a keresztyén emberben élő hitnek a megrendítésére és a keresztyén ember erkölcsi egyensúlyának megbontására irányulnak.

Ezek a gyilkos fegyverek nincsenek tekintettel az asszonyokra, a gyermekekre — a keresztyén ember szentélyére —, a családi hajlékra sem, sőt azok száz-ezreinek rombadöntése és a lelkek megfélemlítése árán akarják a földi hatalomért és az anyagért folyó küzdelmüket győzelemre vinni.

Ha ez lehetséges, úgy ez a harc az anyagnak a harca a lélek ellen. Ezzel a fegyverrel szemben pedig nekünk, mint keresztyén egyháznak csak egy fegyvert lehet szembeszegeznünk: az erős hitnek és a megbonthatatlan keresztyén egységnek a fegyverét, mert a tanítás szerint „a lélek és a hit az erőtlenekeket is győzelemre tudja vinni a hatalmasokkal szemben”. Ezért a keresztyén egységnek a megteremtése ma a mi feladatunk és kötelességünk, mégpedig egyformán kötelessége minden Krisztust követő egyháznak és kötelessége minden keresztyén embernek.

Krisztus követése az az összekötő kapocs, amely mellett el kell törpüljenek azok a sokszor kicsinyes és alárendelt szempontok, avagy dogmatikai megfontolások, amelyek a Krisztust követő egyházakat egymás ellen annyiszor harcba állították. Ma nem engedhetjük meg magunknak — amikor az istentelenség ördöge döngeli kapuinkat — a testvérharcol, sem ebben, sem más vonatkozásokban és a példamutatás ezen a téren elsősorban az egyház reprezentánsaira vár.

Nekünk magyar reformátusoknak a mai világszűzavarban így kell felfognunk hivatásunkat és világtító, példaadó munkát kell végeznünk ezen a téren. Hogy ez így legyen, elsősorban lelkipásztori karunkhoz fordulok főtiszteletű elnöktársammal együtt, aki szép

szavakkal szólott püspöki jelentésében a nagy magyar lelki egységről. Lelkészi karunkhoz intézem szavaimat, hogy mindenki minden erejét hivatásának szentelje, hogy a lelkipásztor ne exponálja magát olyan kérdésekben semilyen téren sem, amely alkalmas a gondjaira bízott nyáj egységének megbontására. Az az egy dolog mindenki előtt tisztán kell hogy álljon, hogy legnagyobb értékünk a belső egység megőrzése, mert bárhogyan is forduljon sorsunk, Isten kegyelme mellett elsősorban a saját magunk erejére, kitartására és áldozatkészségére kell építenünk. A református lelkipásztoroknak tehát nem az a hivatása, hogy akár bel-, akár külpolitikai felfogásokkal zászlót bontsanak és a háború győzelmére vagy annak elvesztésére spekulálva, a maguk elképzeléseinek híveket toborozzanak. Bizzák a jövőmondást a jósokra, a külpolitikát pedig arra hivatottakra. A református lelkipásztorra ennél ma sokkal magasabb hivatás vár a gondjaira bízott nyájának élén: az Ige tekintélyével szólani a gyülekezetekhez és Krisztus országát hittel és hűséggel építeni!

Ezeknek a gondolatoknak kívántam megnyitó szavaimban kifejezést adni és amídon a Mindenható Isten áldását és szeretetét kérem egybegyűlt egyházkerületi közgyűlésünk munkálkodására, meleg szeretettel üdvözölve a megjelenteket, közgyűlésünket ezennel megnyitom.

Részletek

az 1943 november 24—25-i egyházkerületi közgyűlés elé terjesztett

PÜSPÖKI JELENTÉSBŐL.

Lelkésztestvéreim nagy többségének egyre nehezebb anyagi helyzetét, a maguk és családjuk élete fenntartásáért vívott egyre keservesebb küzdelmét jól ismerve és féltő, aggodalmas szeretettel hordozva is kénytelen vagyok arra figyelmeztetni, hogy ezzel a helyzettel lehet magyarázni és menteni sok mindenféle zökkenőt és hátramaradást, de hármat soha és semmi körülményben nem lehet: a rendszeressé vált hivatali kötelességmulasztást, az igetanulmányozás és a tudományos foglalkozás elhanyagolását és a magános és közösségi imaélet elsoványodását. Sajnos, a kísértően nehéz idők nyomása mindháromra megnövelte arra eredetileg is alkalmas lelkekben a hajlamokat. A kirívó esetek száma eddig, Istennek hála, kevés, de mégsem olyan kevés már, hogy szóvátételük megokolatlan volna. Természetes, hogy a legmegfoghatóbbak és a legkirívóbbak a kötelességmulasztás esetei s azt hinné az ember, hogy figyelmeztetéssel vagy megtorlással ezek a legkönnyebben eligazíthatók is. Valójában nem így áll a dolog, mert ha így állana, nem kellene hivatalom végsőkéig igénybevett csekélyszámú személyzetének állandóan bajlódnia makacsul és minden elfogadható ok nélkül késedelmeskedő lelkipásztorok ügyeivel; nem volna még több mint egy évtized elmúltával is végrehajthatatlan az Istentiszteleti Rendtartás — nemcsak egy helyen, amennyiről a statisztika tud, hanem igenis számos helyen, amint különösen a temetéseknél köztudomású (erre egy esperes úr külön is adatokkal rámutat) s amint erről magamnak is volt

alkalmam közvetlen helyszíni tapasztalást szerezni (mégpedig éppen nem visszacsatolt területi egyházközségben, ahol ez még elvégre inkább volna menthető!); és nem értelmeznek némely lelkipásztorurak nagyon önkényesen a hivatali szabadságokra vonatkozó törvényes rendelkezéseket és a gyülekezetüktől való távollétet lehetőséget és határait! Nagyon kérem az esperes és egyházmegyei gondnokurakat, legyenek hathatós segítségemre a gyökeres orvoslásban, amelytől éppen azért nem szabad visszariadnunk, mert „az őrök gonoszak“, és éppen „a krisztusi szeretetre“ való hivatkozással nem szabad visszariadnunk.

A Szentírás és a teológiai tudományok tanulmányozására és annak elhanyagolására nézve csak annyit jegyzek meg, hogy egyes jelek szerint nincs messze az idő, amikor hitvallásunk és hitvallási gondolkodásunk nem egy igen érzékeny pontjával oda kell állanunk az elmélyülő bibliai kritika keresztüzté alá, mégpedig a magától értőző szegéllyel kell odaállanunk, amelyet Bullinger atyánk örökérvényűleg fogalmazott meg a Második Helvét Hitvallás előszavában: „*nos semper esse paratissimi... meliora ex verbo Dei docentibus, non sine gratiarum actione, et cedere, et obsequi in Domino...*“ Nem lehet struccpolitikát folytatnunk a külföldön háborús viharban is továbbfolyó nagyszabású teológiai, elsősorban exegetikai és dogmatikai munkával szemben, amely egyszer a keresztyénség radikális „Entmythologisierung“-ját követeli (a dialektikus teológia s a vele szemben állott vallástudományi modernizmus végleteinek módfelett érdekes és megdöbbentő találkozásával, az ú. n. existentialis filozófia égése alatt), másszor a lélek halhatatlanságáról szóló hagyományos keresztyén felfogás revízió alá vételét kívánja, ismét másszor a gyermekkeresztség tanára és gyakorlatára teszi reá a metsző kritikai bonckést. Akit ez a teológiai krízis — amely tulajdonképpen részletekbe menő folytatása lesz az első világháború utáninak — készületlenül talál, az talán a legeldugottabb falusi parókián lesz kénytelen leg hamarabb kapitulálni a legelső szavattyús szekapredikátor előtt. Végtelenül örülök, hogy a lelkészi továbbképzés szüksége egyre fokozódó hiányérzetet jelent és hogy addig is, amíg a viszonyok lehetővé tennék a 206—1940. számú egyházkerületi határozatban szabályozott, de azóta az egyre rosszabbodó viszonyok miatt még megvalósítani nem tudott, egészen belterjes lelkészi továbbképzési módot, helyenként nagyértékű előadásorozatokkal eredményes kísérletek történtek e hiányérzetnek a mai viszonyok közt lehetővé pótlására. Ki kell emelnem az érmelléki egyházmegye lelkész- és tanítóegyesülete, valamint missziói bizottsága által Székelyhídon rendezett egészen magasszínvonalú továbbképző tanfolyamot (melybe nagyon helyesen nemlelkészi egyházi tisztviselők is bekapcsolódtak, mint hallgatók és mint előadók), valamint azt, amely az én vezetésem alatt folyt le barátokai missziói települőkön, végül a folyó évi október utolsó hetében, kitűnő vallásoktatási előadónk, Dr. Módos László által rendezett debreceni valláspedagógiai konferenciát. Az ilyen tanfolyamok előadójának, különösen pedig a munka oroszlánrészét mindig kész örömmel magukra vállaló egyetemi és lelkészkepzőintézeti

professzor uraknak, külön is a nagy készséggel segítségünkre sietett *Dr. Imre Lajos* kolozsvári teol. professzor úrnak az egész egyházkerület nevében mondok nagyon meleg köszönetet.

A lelkészek magános és közösségi imaéletéről csak annyit, hogy minden fegyelem és minden tanulmány hiábavaló végeredményében, hogyha ez hiányzik. Ha egymásért külön és egymással együtt nem tudunk imádkozni, Urunk közösségéből esünk ki, aki velünk elsősorban azzal köti magát egy testbe, hogy szüntelen esedezik mi értünk. *Lelkészi életek sokszor végzetes elszigetelődésének és atomizálódásának itt van az alapoka.* Azért tudok mélységesen örülni annak, hogy egyre több *lelkészi imaközösség* alakul, amelyekben az imádság ereje rögtön transzformálódik közös testvéri felelősség-hordozásban és kölcsönös testvéri segítő szolgálatban, sőt fegyelmezésben. (Istenünk eddig legtöbb áldást a Napkeleti Baráti Körnek, főként beregi és máramaros-ugocsai lelkipásztorok imaközösségének adott) — s örömem még fokozódik, ha arról is beszámolhatok, hogy van már *lelkészek és tanítók baráti imaközössége is*, a Sárreuten. Isten Lelke csodálatosan dolgozik nyilván s még inkább titkon — s én meg vagyok győződve arról, hogy éppen ezen a vonalon örvendetes meglepések fognak bennünket ugyanakkor érni, amikor egy csomó kedves illúzióknak — mint forgószél elsodorta színes léggömböknek — örökre búcsút kell mondanunk...

Nem zárhatom le a jelentésemet anélkül, hogy a „nagy magyar lelki egység” országos érdeklődést kiváltó ügyéről e helyt is ne ejtsek néhány szót. Elvi álláspontomat itt fejtegetnem szükségtelen, miután azt „*Utópia vagy Krisztolópia*” c. dolgozatomban már ez elején az egyházkerület nyilvánossága elé tártam. Azt hiszem, azóta tett megfigyeléseimmel és tapasztalataimmal nem egyedül állok e téren. Ezekből pedig azt a következtetést vonom le, hogy a túloldalról megnyilvánuló semmiféle igaz keresztyéni jószándékot és testvéri kéznyújtást nem szabad kicsinyelnünk, észrevétlen vagy viszonzatlan hagyunk — viszont semmiféle ilyen jószándék és kéznyújtás nem leplezheti el szemünk előtt azt a masszív tény, hogy vannak rendszerek, amelyek erősebbek minden emberi jóakarathnál s ahol egy rendszer alapvető elve a kizárólagosság, ott a rendszer egyes híveinek legőszintébb tágkeblősége sem bír elegendő átütő erővel és mágnéses hatással. Tehát egy ilyen rendszerben nehéz egy finomlelkű és fennkölt gondolkozású kisebbségnek testvéri összefogást kínálnia akkor, amikor a többség missziói térítést sürget. Nehéz *únióról* egy föltétlenül jóhiszemű kisebbséggel eszmét cserélnünk ott, ahol a többség szótárában az *únió a reünióval* azonos.

Bod Péter teljesen hitelreméltó följegyzése szerint (Smirnai szent Polikárpus 134. lap) az erdélyi generális zsinat a Horti István püspök idejében (1684—1689) foglalkozott a de Spinola y Rojas Kristóf O. F. M., bécsújhelyi püspök által nagy buzgalommal képviselt s I. Lipóttól is helyeselt egyházi egységtervvel (azzal, amely iránt protestáns részről a nagy Leibniz érdeklődött melegen). A zsinat választát Bod ekként summázza: „*hogy a Békességet igen szeretnék, 's ha az megforhatna, annak felette örvendeznének; de azt az utat, a'mellyet a' végre mutat*

a' Neostadi Püspök, arra alkalmasnak és elégségesnek nem látják; ahoz a' több Réformátusoknak tel-szések nélkül nem-is szólnak.” Ezt a nagyon pompásan megfogalmazott álláspontot szószerint magunkévá tehetjük mi, mai magyar reformátusok is. Különösen azt nem szabad elfelejtenünk — bármennyi kísértést jelent ez irányban a mostani háborús helyzet —, hogy amint van római katolikus világegység, úgy van református világegység, evangéliumi katolicitás és ökuménizmus is, és ahogyan Róma magyar egyháza nem folytathat erről a kérdéstről a mérvadó egyetemesegyházitekintély véleményének figyelembevétele nélkül eszmecserét, úgy minékünk sem szabad azt gondolnunk, hogy a mi magyar lelki egység-elmélkedéseinkhez „a több reformátusoknak” nincsen közük...

A református iskola evangéliomi jellegéről

(Mi az a többlet, amit református iskoláinknak adniok kell.)

(Folyt. és vége.)

II. Mostmár mi a viszony az egyház és a nemzet, illetve a nemzeti nevelési eszmény között? Az, hogy az egyház az ő Urát és Királyát: a Krisztust hirdeti a nemzeti közösségnek, mint olyannak is. Az egyházban Krisztus, aki békességet szerzett a népek és nemzetek között, felkínálja a maga megszentelő, újjászülő vérét a nemzet valóságának, kultúrájának, azt megszenteli, átnemesíti, annak célt, irányt, utat ad. Mind a nemzeti kultúrának, mind a nemzeti nevelésnek egyaránt szól Krisztus igéje: „*Én vagyok az Út, Igazság és az Élet.*” Nem hoz Krisztus egy egyetemes isteni eredetű kultúrát, hanem egyszerűen jön, hogy találkozzék a nemzeti közösségben élő, nemzeti kultúra útján haladó emberrel, akit Ő kultúrájával együtt megítél, de nem ítél el, hanem sokkal inkább felveszi úgy, amint van, s megtisztítja, eltörli vétkét, újjászüli. Állandóan tisztítja, állandóan részesíti a bűnbocsánatban (Ján. 13: 1—13). S ezzel azt mondtuk, hogy állandóan tisztítja, nemesíti a nagyon is emberi kultúráját. Azt a kultúrát, amelyiknek alaptendenciája talán a Bábeli torony felépítése volt, Ő nemessé, tisztává teszi, hogy azzal az ember ne önmagát, hanem Istenét szolgálja.

A kultúra csak akkor lesz reményteljes, csak akkor lesz tényleg nemzetmentő, s csak akkor lesz értékes, ha Krisztusnak újjászülő ereje azzá teszi. Krisztus pedig az ő földi teste: az egyház kebelén végzi el munkáját, itt működik az ő Szent Lelke, akinek segítségével a mi legodaadóbb nevelői munkánk sem ér semmit.

Mindebből pedig az következik, hogy *kultúránk, közelebről nemzeti kultúránk csak akkor lehet igazán nevelői, közelebről nemzetnevelői tényező, ha azt Krisztus kezébe letesszük, s engedelmesen engedjük, hogy a mi munkánkat használja fel arra, hogy az általa megszentelt kultúrát adjuk át a felnövekvő generációnak.* Ebből viszont az következik, hogy iskolákat felállítani annak az egyháznak joga és kötelessége, amelyekben az evangéliom Krisztusa jelen van, aki

ölébe veszi a mi nemzetünk gyermekeit is, aki ajkára veszi a mi nyelvünket, s azzal együtt a mi nemzeti kultúránkat is, hogy azt úgy adja oda gyermekeinek, hogy azok az ő nagy nevét magasztalják. Ezért az evangéliumi református egyháznak, amelyik a mi nemzetünk számára Krisztussal való szent találkozás alkalmait készíti elő, nemcsak joga iskolákat felállítani és fenntartani, hanem olyan kötelezettsége is, amelyet ha elmulaszt, önmaga lényét tagadja meg, s Urától szakad el.

Van-e az iskolai nevelésnek alkalmasabb talaja, mint az egyházi iskola? Talán az állami iskola jobban meg tudná azt valósítani? Vigyázni kell, hogy ne tévesszük össze az állam és a nemzet fogalmát. A nemzetet nem az országhatár konstituálja, mint az államot, hanem a közös eredet, a sorsközösség multban, jelenben, jövőben, a jövő közös reménye, a közös kultúra, s ennek hordozója: a közös nyelv. Az államot pedig a politikai határ konstituálja, tekintet nélkül arra, hogy milyen népek, vagy nemzetek tagjai az államalkotók. Míg a nemzet kultúrközösség, addig az állam jogi közösség. Mi addig is, amíg a mi nemzeti eszményünket eltiporni akaró idegen állam polgárai voltunk, addig is a magyar nemzet tagjai voltunk, a trianoni határ éppen olyan kevésbé tudta megszakítani az együvé tartozás tudatát, mint amilyen egynek érezzük most is magunkat Dél-Erdély vagy a még fel nem szabadult Szlovákia magyarjaival. Azok, akik a nagyenyedi kollégium tanári asztalát körülülük, ugyanazon nemzeti nevelés szolgálatában állanak, mint mi. Az állami iskolák nem zárkozhatnak el attól, hogy tanári karukba olyan egyéneket is felvegyenek, akik, habár magyar állampolgárok, de tulajdonképpen szívében-lelkükben távol vannak nemzeti eszményünktől. Kevésbé hitvallás-szerű, valódi professzorság az állami iskolai működés. Evangéliumi református iskoláink nemcsak hitvallásos, hanem hitvalló iskolák is, akik mind hitükről, mind nemzetünkhöz való tartozásukról hitvallást tesznek. Gondoljunk csak arra, hogy törvényileg tilos iskoláinkban más tanítási nyelv, mint a magyar. Mit jelentett ez az elnyomás éveiben, mikor nemcsak hogy a román állami iskolákban felállítandó magyar tagozat csak üres ígéretnek bizonyult, hanem még az egyetemes irányítás mellett működő szerzetesi román katólikus iskolák is, minden hősi küzdelem ellenére is, arra kényszerültek, hogy nagyon sok helyen áttérjenek a román tanítási nyelvre. Mi ezt nem tudtuk volna megtenni, hiszen ezáltal nemcsak a nemzeti, hanem a református jelleget is feladtuk volna. *Az elnyomatást annak a tűzpróbának minősíthetjük, amelyben meglátszott, hogy a nemzeti evangéliumi egyház még abban az esetben is képes elvégezni a nemzeti nevelést, amikor Isten ítéletéből kifolyólag a magyar állam védelme alól kiesik ugyan, de Isten kegyelmének oltalma alatt egy percre sem szakad el a nemzet lelki közösségétől.*

III. Mostmár felvethetjük azt a kérdést, hogy miben látszódjék meg református iskoláinknak sajátos evangéliumi szelleme?

a) Legelőször is *tanárai személyében*. Ezeknek nemcsak egyetemes kultúrával, vagy esetleg csak szakműveltséggel rendelkező egyéneknek kell lenniük, ami talán elegendő a nemfelekezeti iskolákban, hanem Krisztus ítélete és megszentelő kegyelme

alatt élő embereknek kell lenniük, akik állandóan tanulmányozzák Isten Igéjét, s benne azt az üzenetet, amit nekik, éppen az ő gyermekek közötti forgolódásukban s az ő kulturális, különösen tudományos munkájukban Isten üzen. Tudniok kell, hogy személyükön keresztül akar Krisztus találkozni azzal a gyermekesereggel, amelyik az ő gondjaira bízott. Nem maguk akarnak nevelni, hanem azt akarják, hogy eszközök legyenek annak a Krisztusnak kezében, aki őket használja fel a nevelés nagy munkájában. Azt a kultúrát, amit a gyermekeknek átadnak, mindig a Krisztus kezéből veszik, s úgy nyújtják a Krisztus kicsinyeinek.

Távol legyen ettől a megállapítástól az a gondolat, hogy minden református tanárnak teológiát is kellene végeznie. Régebben lehetett enciklopedikus tudóst elképzelni, ma nem, a teológia pedig rész-tudomány, amelyet azoknak, akik azzal foglalkoznak, alaposan kell művelniük. Istennek szentelt, hívó életről van szó, s nem általános teológiai képzettségről. Az egyes tanárnál az általános műveltség s tárgyának megfelelő szakműveltség kívánatik meg, de éppen az szükséges, hogy mind ezt, mind pedig a maga egész személyiségét engedelmesen rendelje alá Krisztusnak, teljék meg Krisztus lelkével, éljen többé ne ő, hanem éljen benne és általa Krisztus. Teljék meg a Krisztus szeretetével, amelyik soha el nem fogy (I. Kor. 13:8), amelyik gyönyörűségessé tudja tenni a külsőleg olyan eredménytelennek, gyümölcsstelennek látszó, de belsőleg annál eredményesebb tanári működést is. Szükséges, hogy a nevelő találkozott legyen Krisztussal.

{Ez a találkozás pedig egyfelől azáltal történik, hogy Krisztus hozzánk jön, másfelől, hogy mi is hozzámegyünk imáinkban. A református tanár imádkozó ember, aki imájában kapcsolódik az őt elküldő Messiáshoz, hogy tőle erőt, igazi, megszentelt kultúrát, s főleg szeretetet kérjen. De, ami a legfőbb, imájában odaviszi Isten trónusához, a kegyelem királyi székéhez a reábizottakat, a gyermekeket. Pál apostol imádkozott így, akiről tudjuk, hogy egyes gyülekezetéért s annak egyes tagjaiért külön imádkozott. Vagy gondoljunk Krisztus Jézusra, aki imájában mintegy megszülte tanítványait (Luk. 6:12, 1. a Zündel: Jesus, München, 1927).

b) Az ilyen keresztyén személyiségek kezében aztán megváltozik az egyes tantárgyak tudományos és pedagógiai kezelése is.

Így például a természettudományok alapszemlélete megváltozik, amennyiben azt a hívó természet-tudós tanár nem mint önmagától való valóságot, natura-t (a nascor igéből képzett szó) fogja nézni, hanem szuverén valóság, hanem úgy, mint creatura-t, mint az Isten teremtményét. Így Isten teremtménye lesz az, amelyik minden részében, legkisebb atomjában és legnagyobb összefüggésében, legtitokzatosabb erőiben és törvényeiben egyaránt nyitott könyv lesz, amelyben Isten bölcsességét, mindenekre, még a legkisebb parányra is kiható gondoskodó szeretetét fogja hirdetni. A természettudományok tanításánál nem szabad sohasem megszűnni az Isten teremtő, törvényadó, gondviselő munkájára, s csodálatos bölcsességére való feltekintésnek. Nem mond ezekről semmit sem a természettudomány a hitetlen ember számára, de mond annak,

aki először letette tudományát Krisztus kezébe, hogy onnan azt ismét elvegye.

Nyelvet tanítva, szintén utalnunk kell Arra, aki a nyelvet, gondolataink kifejezésének lehetőségét adta nekünk. A nyelv törvényeiben, amelyek a gondolkodás törvényei, a szellemek Ura munkáját kell meglátnunk, aki minket azzal a szellemi ajándékkal tüntetett ki, hogy gondolkozva, megismerhetjük Isten világát, s gondolatainkat mások számára közölhetjük.

Az irodalom tanításánál éppen olyan nagy lehetőség nyílik meg az Isten művére való utalás számára, mint magában az életben, csak az irodalomban mintegy művészi formában jelentkezik az. Irodalmunkat, vagy természetesen a külföldi irodalmat is, bē kell állítanunk szintén az Isten Igéjének ítélete és mértéke alá. Nemcsak azt jelenti ez, hogy előszeretettel kell felkeresnünk azokat a darabokat, amelyeket közvetlenül az írott Ige ihletett, így például azokat a műveket, amelyek Krisztus életének egyes eseményeit mutatják be; hanem jelenti azt, hogy mindenütt kutassuk az evangéliom szellemét. Arany János nem csupán annyiban evangéliomi református író, amennyiben anyakönyvileg református, vagy mert az Első Icpást azzal kezdi, hogy „Ki ruházza fel a mezők lilicmát...”, hanem azért, mert minden során átizzik a komoly, predesztinációs, csakis Isten kegyelmére támaszkodó evangéliomi gondolkodás. Ezt felkutatni, s ennek tükrében a tiszta magyar gondolkodást, ez a református irodalmi tanár sajátos hivatása.

Történelemszemléletet szintén hitünk nyújt, annak remekét adva a Zsidókhoz írott levél 11. részében. Isten a történelem ura, aki ítéleteiben is kegyelmes Úr, aki azt akarja, hogy minden szenvedés árán is mindenki eljusson „amaz alapckkal bíró városhoz, melynek építője Isten“ (Zsid. 12). Isten útját megmutatni a történelemben: ez a református történelemtanár nagy hivatása.

A filozófia, ami — sajnos — gimnáziumaink és liceumaink tantervében egyaránt nagyon elhanyagolt módon kezeltek — szintén arra hivatott, hogy a lelki élet rejtekeire reáutalva, s az egész világ értelmét és lényegét felmutatva, mutasson arra, aki minden titoknak ismerője, az örök Igazságra: Krisztusra.

c) A művészi nevelés szintén Krisztusé. Legtöbb alkalom itt nyílik arra, hogy utaljunk arra az örökkévaló aistézisre, amit az ember szemlélni vágyik ugyan, de amelyet csak a teljes megváltás, vagyis Isten munkája, s nem az ember munkája fog megvalósítani (Kol. 1—2. r.). A művész mintegy pillanatra beletekinthet ebbe a gyönyörű aistézisbe. Gondoljunk csak Reményik gyönyörű költeményére: „A teremtés hat napja előtt“, amelyben azt mondja, hogy Isten a világ teremtése előtt:

„A hosszú-hosszú öröklélen át
A Művészt szabta, formálta remekbe,
Illesztette múlhatatlan keretbe,
Bölcsőjét a chaosz felett ringatta,
A világ tervezésébe beavatta,
Szoktatta a halhatatlansághoz...“

De így a művész sem géniusz, vagyis teremtő szellem, hanem ő is teremtmény, akit Isten maga

teremtett s a tisztított világ harmóniájában, szent aistézisébe pillanatnyi, részszerinti betekintést engedett.

d) Milyen helyet fog mostmát elfoglalni a vallás-tanítás? Itt nem valami szükséges, vagy esetleg felesleges függelék lesz az, hanem központi fontosságú, amelyik ténylegesen mind a jellemnevelésben, mind pedig az oktatásban központi helyet fog elfoglalni. Természetesen nem valami üres, kegyes frázisok hangoztatása lesz az, hanem komoly anyagátadás, amelyik a tanár és a növendék munkáját éppen olyan mértékben követeli meg, mint akármelyik másik tantárgy. Különbözik ez a tárgy a többitől először is módszerében. A többi tárgyat ugyanis felemeltük az Isten Igéjéhez, itt pedig az Isten üzenete, maga az Ige száll le hozzánk, kultúráért küzdő gyermekekhez és tanárokhoz, s mi közvetlen letelepedhetünk Krisztus lábaihoz. Ezt az Igét szólaltatja meg a gyermek számára a vallás-tanítás. Különbözik aztán a vallás-tanítás abban, hogy minden vallásórának fel kell emelkednie az istentisztelet magaslatára. Nem a külső istentiszteleti keret teszi ezt, hiszen ez ott lehet a többi tanóránál is, hanem maga a tulajdonképpeni óra a számonkéréssel, az új anyag feldolgozásával, a megbeszélésekkel. Ez a heti két istentiszteleti tanóra aztán megszenteli a többi órát is, azokat is mintegy istentiszteletté ihletve.

e) Nem lenne teljes előterjesztésünk, ha nem emlitenénk meg az iskolában folyó közösségre való nevelést. A gyermeket soha sem tekinthetjük önmagában, hanem mindig Krisztusban, vagyis úgy, mint Krisztus titokzatos testének: az egyháznak tagját. Így sohasem elégedhetünk meg azzal, hogy személyiségeket nevelünk, hanem mindig arra kell törekednünk, hogy közösségre, mégpedig egyházi és nemzeti közösségünk tagjaivá neveljük a reánk-bizottakat. Ez pedig azt jelenti, hogy meg kell éreztetnünk velők, hogy „közülünk senki sem él önmagának“, mindannyian testvérek vagyunk Krisztusban. Nem közömbös az számunkra, hogy a másik gyermek mit csinál, milyenek a körülményei. Krisztussal közösségünk van, ez azt jelenti, hogy szeretetközösségben élünk felebarátainkkal, vagyis: azokat imáiban hordozom, s ha bajban vannak, segítőkészet nyújtok nekik. Az iskolai nevelésben számtalan alkalom nyílik arra: szegény tanulótársamat segítenem kell, árva tanulótársamat vigasztálnom kell, éreztessék iránta nagy szeretetet, hiszen annak nincs édesanyja. De ott van a tehetségtelegebb gyermekek iránti szeretet is. Neveljük arra gyermekeinket, hogy a gyengébbeket türelmesen segítsék, útbaigazítsák. Állandóan figyeljenek arra, hogy Krisztus minden mi gyengeségünket elhordozta, hogy minket erejével gazdagítson. Református iskoláinkban nem megbélyegzésben, elítélésben részesülnek a gyengébbek, hanem segítségben. Így válik maga az iskola ténylegesen az egyház veteményes kertjévé.

Egyszóval összefoglalhatjuk az előterjesztett gondolatokat így: Református iskoláinkat az evangéliom szelleme, Krisztus lelke teszi azzá, amivé lennie kell.

Horváth István.

H A L O T T A I N K

Harsányi Zsolt, az országosan ismert mű író, a Bethlen Gábor Szövetség kiadásában megjelenő „Magyar Protestánsok Lapja” főszerkesztője élete delén váratlanul elhunyt Budapesten. Nemrég vesztette el édesanyját s azóta beteg volt a szíve: ez lett a végzete. A termékeny író könyveiből mindig reáismerhettünk a hű reformátusra. Harsányi Zsoltot rokonai és baráti kapcsolatok fűzték Debrecenhez, hová gyakran ellátogatott. Egyetlen fiával elvégeztette Debrecenben a teológiát, ki ugyanitt rövidebb ideig Baja Mihály lelkipásztor káplánja is volt. Örökre emlékezetes marad Harsányi Zsoltnak az a klasszikus tanulmánya, melyet Ravasz László püspök húszéves püspöki szolgálata alkalmából kiadott jubileumi kötetben „Előszó”-ként megírt s amelyben nem csupán a nagynevű püspöknek, de önmagának is „érenél maradandóbb emléket” állított.

K R Ó N I K A

A barátkai népfőiskolai tanfolyam befejeződött. November 8-án kezdődött egy háromhetes KIE-LOK népfőiskolai tanfolyam egyházkerületünk Missziói Telepén. Nyolc községből 15 fiatalember hallotta meg a hívó szót sokakkal szemben, lettek félre minden akadályt és megkörményező bünt. Eljöttek, mert vágytak arra, hogy a mai vérvizataros időkben magyarabb magyarok és jobb gazdák legyenek, hogy felújítsák és bővítsék ismeretüket, hogy a tanfolyam bevégezése után kiki a maga falujában betöltse a kovász szerepét, szolgálván az egyházi és nemzeti közösségnek az ifjúság között.

A tanfolyamon igyekeztünk a szórványmagysárg területéről összeszedni hallgatóink egy részét, hogy ők itt találkozzanak a tömbmagyarságból jött ifjakkal. Ezen a téren öröndetes eseményekről adhatunk számot, mert ezen a tanfolyamon a februárban megtartott tanfolyam hallgatóságával szemben a szórványból jövő ifjak száma megháromszorozódott. Sőt volt egy olyan fiatalemberünk — éppen Barátkáról —, aki református és magyar léte nem tudott magyarul. Az itt töltött idő alatt annyira megtanult magyarul, hogy már magyar dolgozatot írt, a tanfolyam végén pedig magyar énekeket és magyar nótákat ő kezdett énekelni. Az eleinte nagyon zárkózott ifjú a tanfolyamunkon barátságos, mosolygó testvérré változott. A tanfolyam hallgatói bensőséges kapcsolatot találtak egymás között, ezt fejezi ki a záróünnepélyünkön elhangzott beszámolóiból néhány sor: „Fájó szívvel búcsúzunk el egymástól, hiszen úgy megszerettük egymást ez alatt a rövid idő alatt, mintha édestestvérek lettünk volna.”

Az előadói gárda nagy részben most is a nagyváradi református fiatalok társaságából kerültek ki, akik az alkalmatlan vonatközlekedés ellenére időt nem sajnálva, fáradságot nem ismerve, magukat nem kímélve hetenként rendszeresen kijártak előadásaik megtartására. Különösen ki kell emelnem közülök Béczy Ernő énektanárt és Szikszai Sándor hírlapírót. Előadóink voltak még Süss Kálmán érmihályi lelkipásztor, Dr. Román József tisztiorvos, Madarász József nádudbari, Kardos Lajos hajdúbagosi lelkipásztorok, Patáky László ifjúsági lelkész, Fehér Ákos KIE-főtisztár, Csoknyay

Bertalan ny. igazgató-tanító és Olasz Lajos barátai postamester, okl. gazda, ők tartottak nagyon komoly előadásokat három héten keresztül ifjainknak és határozatosan munkálkodtak abban, hogy ifjaink az új magyar jövő kövászai legyenek. Ezúton is köszönetet mondok nagyszerű szolgálataikért.

A tanfolyam hallgatóival kirándulásokat tettünk a környező hegyekbe, vallásos ünnepélyeket rendeztünk Csarnóházán és Barátkán szétszórtságban élő református híveink gondozása és lelkiileg erősítése céljából. Az utolsó napon pedig a Zichy-barlangba tett kirándulásunk volt — földi értelemben véve — örökre emlékezetes a tanfolyam hallgatóinak. A három hét alatt meglátogatták a barátkai reformátusokat, elvitték mindenkinek a Magyar Református Híradót és hivogatták őket a november 28-án tartott záróünnepélyünkre, amelyen szép számmal adták vissza a magyar fiúk látogatását. A záróünnepélyt ének, nóta, szavalatok, magánjelenetek, beszámoló tettek változatossá és Ács Mihály tanfolyamvezető előadása: „Mi történik a népfőiskolákon?” címmel.

Istennek legyen hála, hogy ezt a tanfolyamot is minden baj nélkül, a mai nehéz idők ellenére is végezhetjük és meggyőződésünk szerint jó eredménnyel befejezhetjük.

(Barátka.)

Ács Mihály
missziói lelkész.

Csánki Benjámín-émlékünnepély a debreceni egyetemen. A debreceni hittudományi kar volt nagy professzorának, Csánki Benjáminnak emlékére bensőséges ünnepélyt rendezett az egyetem egyik teológiai előadótermében. A kegyeletes ünnepélyen megjelentek az elhunyt professzor családtagjai, professzortársai, debreceni lelkipásztorok, nagy számmal volt tanítványai, végül a mostani theologus ifjúság. Az ünnepély Dr. Vasady Béla egyetemi ny. r. tanár, ezidei theol. dékán megnyitó szavaival vette kezdetét, majd Dr. Török István egyetemi tanár, Csánki Benjámín volt tanítványa és tanszéki utóda tartotta meg emlékbeszédét. Vázolta Csánki Benjámín pályafutását, méltatta nagyszerű egyéniségét és megrajzolta a volt nagy professzor lelki arcát. Csánki Benjámint két tényező kötötte le igazán: a családja, melyet rajongásig szeretett s a tudomány, melyet haláláig művelt. Kiváló művelője volt a Zoltárok Könyvének, melyről exegetikai tanulmányt készített, gyakorlati magyarázatokkal látott el és végül a zoltárok javarészt énekelhető formában feldolgozta. Török professzor emlékbeszéde meg fog jelenni a Teológiai Szemlében. Gondoskodás történt arról is, hogy Csánki professzor posthumus zsolttármunkálatai közkinccsé tétessenek. Dr. Török István magasszárnyalású emlékbeszéde után a jelenlevők elénekelték a néhai professzor legkedveltebb zoltárát: Te benned bízunk eleitől fogva..., majd Dr. Vasady Béla zárószavaival a bensőséges ünnepély véget ért.

Az Országos Református Teológiai Tanári Konferencia ünnepélyes deklarációja Krisztus anyaszentegyházának egységéről. A magyarországi református egyház teológiai tanárainak 1943 november hó 16—17. napjain Debrecenben tartott országos konferenciája örömmel tesz vallást az anyaszentegyháznak, mint Krisztus testének egyetlen voltába vetett hitéről és arról, hogy a magyarországi református egyház magát e közöséges egyház egyik részének tekinti.

Isten iránti hálájának és örömének ad kifejezést azért, hogy az anyaszentegyház egységének ez a hite az immár ötödik éve dúló háború alatt sem halványult el, sőt minden jel arra mutat, hogy ez a hit az évek során fokozatosan elmélyül.

A Krisztusban való egység hitbizonyosságával a Krisztus testének tagjait alkotó valamennyi földi egyházra Isten kegyelméért esedezik. Ugyanakkor azonban különös szeretettel gondol és buzgón könyörög Istenhez a mostani

súlyos időkben rendkívüli megpróbáltatásoknak kitett egyházakért.

Végül buzgón könyörög a nagy testvéregyházakért, hogy a kisebbek terhéért Isten színe előtti felelősségük jöközött átérzésével hordozhassák.

KIE-LOK népfőiskolai tanfolyam tartatott Debrecenben november 22—28. napjain. Egész héten át, reggeltől estig, gazdag lelki táplálékban részesültek a Debrecenből és környékéről egybegyűlt ifjak, melynek keretében ifjúsági vezetőképző-tanfolyam, SDG csendes napok és végül november 28-án vasárnap ifjúsági közös konferencia tartott. Ezen Dr. Ferenczy Károly egyházkerületi főjegyző prédikált, gróf Teleki László KIE-elnök, Papp Béla karcagi lelkész, Lukács László könyvtárigazgató tartottak előadást. A konferenciát Sipos Károly debreceni nyilastelepi lelkipásztor zárta be, ki páratlan buzgósággal, nagy hozzáértéssel s az ifjúságot szerető szívvel rendezte meg az egész népfőiskolát. Illesse elismerésünk az új debreceni lelkipásztort!

Tudós Hatvani professzor tartott nagyértékű előadást a debreceni Szabadegyetem első nyilvános, megnyitó előadásán Dr. Csilléry András egyetemi tanár. Nagy tanulmányt végzett, egészen új és eddig ismeretlen adatokat szolgáltatott a debreceni Kollégium híres professzoráról. Előadását vetített képekkel is illusztrálta. Előadásában többek között elmondotta, hogy Hatvani a XVIII. század latin irodalmát is számos munkával gyarapította; a bölcséleti, matematikai, jogi és orvostudomány körébe eső művei vannak. Mélyen vallásos ember volt s szülei papi pályára szánták. Így került a debreceni Kollégiumba, ahol tehetsége igazi méreteiben kibontakozik. Kikerül Basalbe, ahol 1747-ben fejére teszik a főtemplomban a doktori süveget. A baseli egyetemen kezd foglalkozni anatómiával és bonctannal s harminc éves korában megszerzi az orvosi doktorátust is. Még az előző évben felajánlotta a református egyház Hatvaninak a Kollégiumban a matematikai, fizikai és filozófiai tanszéket. 1749. évben tartotta meg székfoglalóját és már a következő évben megkezdte nagy hírre emelkedett fizikai előadásait. Nagy súlyt helyezett az ifjúság vallásos nevelésére. Így ő gondoskodik a heidelbergi katekinomtatásáról, gyakran prédikál, ő az első iskolaorvos s betegpénztárat is szervez, amelynek filléreiből a beteg ifjakat orvosi kezelésben részesítik. Magánéletében mintaszerű férj s apa, nemes erkölcsű, szilárd jellemű ember. Körültekintő gondosságát bizonyítja végrendelete, melyben vagyontát felosztja gyermekei, a Kollégium és egyház között. Nem volt mágikus, nem volt ördöngös, de polyhistor volt, aki korát meghaladta s aki mint theologus, bölcsező, orvos, fizikus és matematikus egyaránt megállotta helyét.

Bárfy Dezső ról, az egykori magyar miniszterelnökről és egyházi vezetőről emlékezett meg Ravasz László az ORLE közgyűlésén, abból az alkalomból, hogy születésének most volt századik évfordulója. Bárfy Dezső egyházának leghűségesebb szolgája volt. Mindenki érezte róla: ez a férfiú előbb presbiter, azután politikus, vagy államférfi. Egy ember, akinek életében valóságga vált az udvariassági szólam: ecclesia praecedat. Ilyen emberekre van szükségünk és lesz hovatovább minél nagyobb szükségünk.

Templomszentelés lesz Kengyeltelepen, a törökszentmiklósi határban december 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor. A templomszentelést D. Dr. Révész Imre püspök végzi. A templom felszentelésének napján a törökszentmiklósi 150 éves templomban délelőtt 10 órakor hálaadó istentisztelet lesz, melyen az igehirdetés szolgálatát Harsányi Pál, a békésháti egyházmegye esperese végzi. Ugyanezen a napon este 6 órakor a törökszentmiklósi templomban vallásos-est lesz, melyen D. Dr. Révész Imre püspök úr fog szólni a gyülekezethez.

Kapja vissza az egyház terményszedési jogát. A lelkészegyesület közgyűlése több pontból álló feliratot dolgozott ki, hogy az illetékes miniszterekhez felterjessze. Kéri benne a közellátási minisztertől, hogy állítassék vissza az egyházak terményszedési joga. Ezzel megoldódnék a takarékmagtárak és a cselédek természetbeni járandóságának kérdése. Kéri azt is, hogy az országos ruhaakciók során a lelkészeket is lássák el fekete szövettel és palástanyaggal. Kérték a kultuszminisztertől a városi lelkészek sürgős megsegítését, mivel az ő fizetésük messze elmaradt a drágulás mögött. A lelkészek nem kapták meg államsegélyüknek és korpótlékuknak a teljes visszaállítását sem.

Hátrányban vannak a köztisztviselőkkel szemben abban is, hogy rájuk nem vonatkoztatták az alkalmazottak kereseti adójának eltörlését. Kérték ezen hátrányok megszüntetését.

„Az Egység Útja” című folyóiratból közöljük szövegesen az alábbi sorokat: „Vitéz Koráni Elemér, délbácskai katolikus papképviseelő szép szavakban emlékezett meg a képviselőház november 12-i gyűlésén a protestáns napokról, különösen kiemelte a vasárnap megszentelését célzó akciót s az ebben az ügyben a kormányhoz intézett memorandumukat. Íme egy nagyfontosságú keresztény tan és isteni parancs, amelyben katolikusok és protestánsok együtt harcolhatnak. **III. említjük meg, hogy két évvel ezelőtt a katolikus nagygyűlés szorgalmazta a vasárnap megszentelését; az A. C. rádió szövege erről s az egész ország minden katolikus templomában tartottak erről szentbeszédet; amellel kifüggesztettek 15,000 plakátot és 700,000 röpiratot a vasárnap megszenteléséről; azonkívül minden katolikus folyóirat közölt dolgozatot ugyanerről a célkitűzésről. Hasonló országos mozgalmat fejtett ki a káromkodás ellen, 900,000 röpirattal, nem szólva a plakátok, képek sokaságáról. Annak idején számos protestáns lelkész is csatlakozott ehhez az ugyancsak isteni parancsot védő mozgalomhoz. Szívvel kívánjuk, hogy a protestánsok akciója a vasárnap megszenteléséért teremje meg a várt és óhajtott gyümölcsöt.**”

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
900—1943. szám. TÁRGY: Hadmentességi jogcím-igazoló bizonyítvány.

KÖRLEVÉL

minden érdekelt lelkipásztorhoz és lelkészhez.

A honvédelemről szóló 1939. évi II. tc. végrehajtása tárgyában kiadott Utasítás II. Rész I. Címének megjelenése előtt besorozott 1901—1919. születésű évfolyamba tartozó lelkipásztorokat, lelkészkepesítésű tanárokat, lelkészeket, segédlelkészeket és hittanhallgatókat felhívom, hogy az 1939. évi II. tc. 42. §-a alapján elnyert lelkési kedvezményre való igényjogosultság fennállását az Utasítás 84. § 2. bekezdése értelmében — éppenúgy, mint az Utasítás megjelenése után, tehát 1940. évben és azt követően besorozott fent említett kategóriába tartozó — negyvenegy életévük betöltéséig bezárólag minden év december havában a sorozási helyük szerint illetékes elsőfokú polgári közigazgatási hatóságnál hivatalom által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartoznak.

A hivatalom által kiállítani kért hadmentességi jogcímigazoló bizonyítványt az érdekelteknek közvetlen egyházi hatóságuk útján és azoknak igazolásával akként kell kérniük, hogy kérvényükben fel legyen tüntetve születésük ideje (év, hó, nap) és helye.

Az úgynevezett bejegyzett segédlelkészek kötelesek akként eljárni, amint azt a 380—1942. sz. egyházkerületi közgyűlési határozat előírja, annyival is inkább, mivel azok részére, akiknek lelkészkepesítésének hatályban tartásáról legalább az egyházmegyei közgyűlés még nem határozott, nem vagyok hajlandó hadmentességi jogcímigazoló bizonyítványt adni.

Debrecenben, 1943. november 30. **D. Dr. Révész Imre,**
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
5228—1943. szám. TÁRGY: Mezőgazdasági Népiskolai Tanterv és Utasítás életbeléptetése.

KÖRLEVÉL

valamennyi érdekelt iskolaszéki elnök, népiskolai igazgató és tanító úrhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 8600—1943. sz. rendeletével életbeléptette a mezőgazdasági népiskolák számára kiadott Tanterv és Útmutatást.

Az erre vonatkozó rendeletet tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából az alábbiakban közlöm:

„1. §. A mezőgazdasági népiskolában az 1943. évi szeptember hó 1. napjától kezdve a jelen rendelettel egyidejűleg kiadott Tanterv és Útmutatás szerint kell tanítani.

2. §. A 109.388—1938. VK M sz. rendelettel kiadott mezőgazdasági népiskolai Tanterv és Utasítás egyidejűleg hatályát veszti.

3. §. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba a Budapest, 1943. évi július hó 29-én.

Dr. Szinyei-Merse Jenő sk.
Debrecen, 1943 december 1. D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
5320-1943. szám. TÁRGY: Kezdő tanítók bevezetése az iskola igazgatásba.

KÖRLEVÉL

az esperes, iskolafelügyelő és tanítóegyesületi elnök urakhoz.

Tudomásomra jutott, hogy a kezdő tanítóknak az iskolai igazgatás menetére, saját jogi helyzetükre és kötelességükre vonatkozó ismereteik rendkívül hiányosak.

Szükségesnek látszik, hogy kezdő tanítóink behatóbban megismerjék a református népiskola ügyvitelét és igazgatási szervezetét. Ezért felhívom az esperes, iskolafelügyelő és tanítóegyesületi elnök urakat, hogy iskolalátogatásaik alkalmával ne feledkezzenek meg erről a kérdéstről sem. Az egyházmegyei tanítóegyesületi elnök urakat felhívom, hogy gyűléseik tárgysorozatába vegyék fel „A református iskola igazgatása és ügyvitel” című tételt és erről egy tapasztaltabb tanító vagy lelkipásztor tartson előadást és eszmecsere-t.

Debrecen, 1943 december 1. D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
5498-1943. szám. TÁRGY: Középfokú iskolák táj- és népkutató munka.

KÖRLEVÉL

közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságaihoz.

Az Államtudományi Intézet Táj- és Népkutató Osztályának valamennyi közép- és középfokú iskola igazgatóságához megküldött körlevelére hivatkozással felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatóságainak, tanári testületeinek és növendékeinek figyelmét a táj- és népkutató munka fontosságára.

A mai idők szinte parancsolólag írják elő, hogy megismerjük végre magunkat, a tájat és népet, amelyben élünk s e megismerés után hozzá tudjunk fogni a magunk megerősítéséhez. Ez ma mindnyájunknak elsőrendű kötelessége.

Felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatóságait, hogy a táj- és népkutató munka megindulását intézetükben szorgalmazzák, a már megindult irányú munkát támogassák. Elrendelem, hogy valamennyi közép- és középfokú iskolánk tanári könyvtára számára szerezzék be e munka megindításához és vezetéséhez feltétlenül szükséges vezérkönyvet, amely Dr. Végh József gimnáziumi tanár szerkesztésében „Táj- és népkutatás a középfokú iskolákban” címmel jelent meg.

Debrecen, 1943 december 1. D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a **Kiadóhivatal** címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65.) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 P.

Az **őfihértői** református népiskola lemondás folytán megüresedett **tanítónői** állására pályázatot hirdet. Fizetése: 10% helyi javadalom és törvényes államsegély. Lakás természetben, 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, melléképületek. Kötelesség: kijelölt osztályok vezetése, vasárnapi iskola tanítása, belmissziói munkában segédkezés. Pályázati határidő megjelenéstől 21 nap. Állás azonnal elfoglalható. Kérvény Iskolaszékhez Őfihértő, Szabolcs vm. küldendő.

Százszáz református egyházközsége a „Debreceni Protestáns Lap” folyó évi október 3-án megjelent 40. számában közzétett **helyettes kántortanítói** állásra 14 napos határidővel e pályázatot újból meghirdeti.

TARTALOM:

Báró Vay László egyházkerületi főgondnok megnyitó beszéde. Részletek az 1943 november 24-25-i egyházkerületi közgyűlés elé terjesztett püspöki jelentésből.
Horváth István: A református iskola evangéliumi jellegéről.
Halottaink — Krónika — Hivatalos értesítés. — Pályázati hirdetmények — Hirdetések.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1943—2786.

SZIKSZAI GYÖRGY:

„Keresztyéni tanítások és imádságok”

újból kapható!

Ára 6.— pengő

Méliusz

KÖNYVKERESKEDES

Debrecen, Ferenc József-út 26.

MAGYAR ÁLTALÁNOS
HITELBANK



DEBRECENI FIÓKJA

Plac-utca 45-47. Telefon: 23-70, 23-71.
FOGLALKOZIK A BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL.

DEÁK FERENC úriszabó, magyar ruha készítő és papiszabósága. **Hódmezővásárhely**, V., Kálvin-utca 1c sz. Az országos híró Szántó L.-nek 1935 óta haláláig volt palást-, tógakészítő mestere. Készíték ORLE-formába szövetselyempalástot, süveget, tógát, övet, papi mellényt. Régit felújítok. Felvidéki, erdélyi Tiszteletes Uraknak nem ORLE-formájú palástjait mérsékelt áron átalakítom ORLE-formába. Elismerő és ajánlólevelekkel, mintákkal szolgálok. Pontos időben, portómentesen szállítok elismert finom anyagokból és szép munkával. Református iparos.

Lelkész urak figyelmébe!!!

RÓZSÁSSY JÓZSEF építési vállalkozó templomépítési, tatarozási és tervezési vállalata tájékoztató költségvetésekkel, tervekkel, szaktanácsokkal díjmentesen szolgál, helyszínre utazik.

Kalvinista cég!

Vállalat összegének 2-5%-át a református lelkészárvaik javára adja. Számos elismerő és kitüntető bizonyítvány.

Tiszaiok.

Postafiók 11.

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen

Ferenc József-út 53. Telefon: 28-40, 19-52.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával:

betétek elhelyezése kölcsönök folyósítása
értékpanírok vétele és eladása.

REFORMÁTUS



PAPI
PALÁST
ÉS SÜVEG
KÉSZÍTÉSE
ELSŐRENDŰ
KIVITELBEN
FÉNYES
ILONA
RIMASZOMBAT